

ZURI SHUJAA WA USAFI

ZURI NI MSICHANA WA DARASA LA SABA MWENYE JITHADA DARASANI NA HAIBA YA USHAWISHI, LAKINI ZURI ANA TABIA YA UCHAFU.

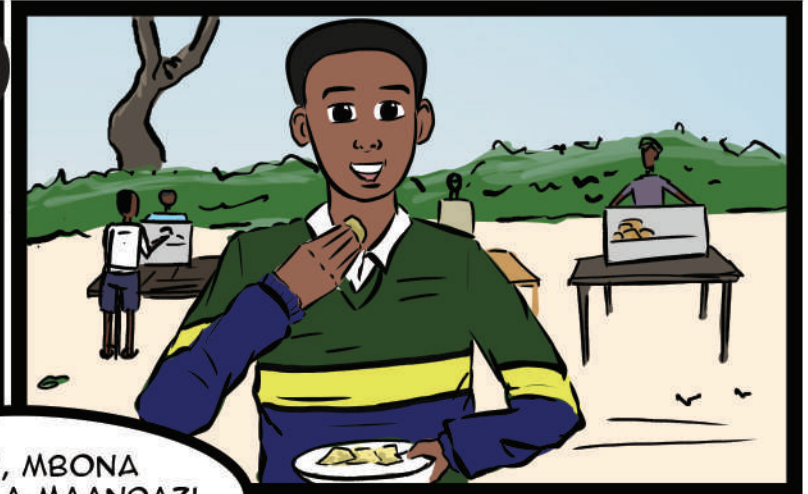

KUNAWA MIKONO KILA WAKATI

SHULENI KWAO ZURI, WAKATI WA MAPUMZIKO

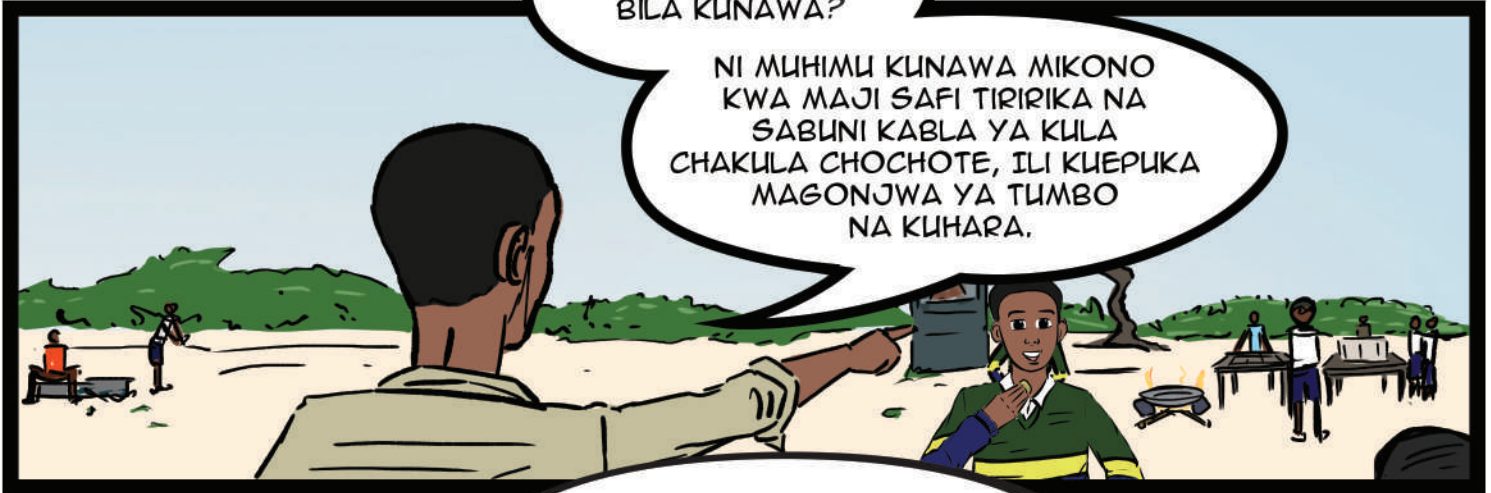

NAOMBA MAANDAZI
MAKUBWA NA MATAMU,
NINA NJAA SANA
ASUBUHI HII!

ZURI, MBONA
UNAKULA MAANDAZI
BILA KUNAWA?

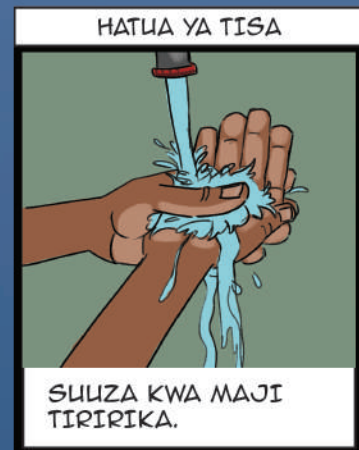
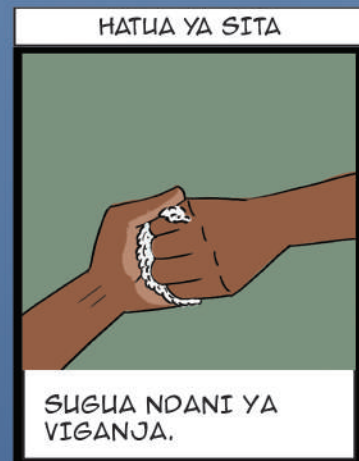
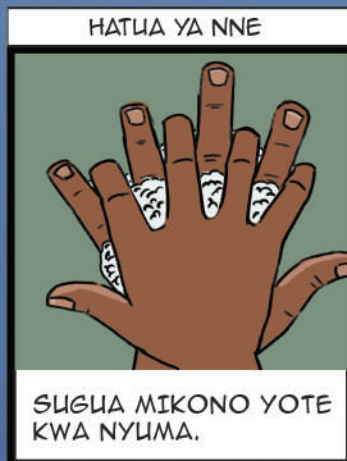
NI MUHIMU KUNAWA MIKONO
KWA MAJI SAFI TIRIRIKA NA
SABUNI KABLA YA KULA
CHAKULA CHOCHOTE, ILI KUEPUKA
MAGONJWA YA TUMBO
NA KUHARA.

UNATAKIWA KUNAWA HIVI,
KAMA MIMI NINAVYONAWA,
ANGALAU KWA SEKUNDE ISHIRINI.
NA UWAFUNDISHE NA WENZAKO

HATUA KUMI NA MOJA ZA KUNAWA MIKONO KWA USAHIHI

ZINGATIA KUNAWA MIKONO KABLA NA BAADA YA KULA, UKITOKA CHOONI, NA UKISHIKANA NA WATU, VITU AU WANYAMA

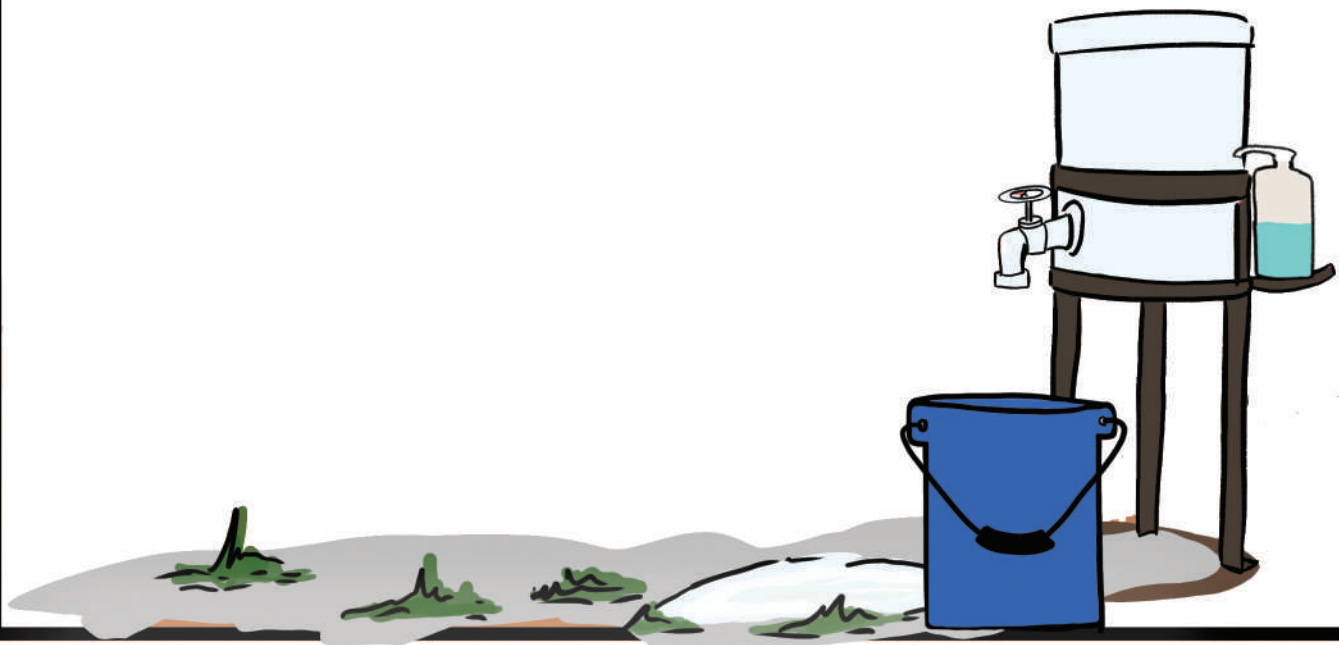

MASWALI YA KUWAONGOZA WANAFUNZI

1. Je, ZURI alifanya jambo sahihi kula bila kunawa?

2. Je, ni wakati gani unatakiwa kunawa mikono yako?

3. Je, unazifahamu hatua za kunawa mikono -- je, unaweza kuzitaja na kuzionesha?

MATUMIZI SAHIHI YA HUDUMA YA CHOO

SHULENI WAKATI WA MCHANA.

NI TABIA GANI HII
KUJISAIIDIA KICHAKANI ZURI?

NISAMEHE
MWALIMU GAMBA,
ILA VYOO NI
VICHAFU SANA.

HATA KAMA
NI VICHAFU,
NI JUKUMU LAKO
KUSAIDIANA NA
WANAFUNZI WENZAKO
KUVISAFISHA

ACHA
KUJISAIIDIA
KICHAKANI. TUMIA CHOO
KISAFI KUJISAIIDIA NA
KISAFISHE ILI KUEPUKA
KUSAMBAZA MAGONJWA
YA KUHARA...

NIMEKUELEWA
MWALIMU GAMBA.

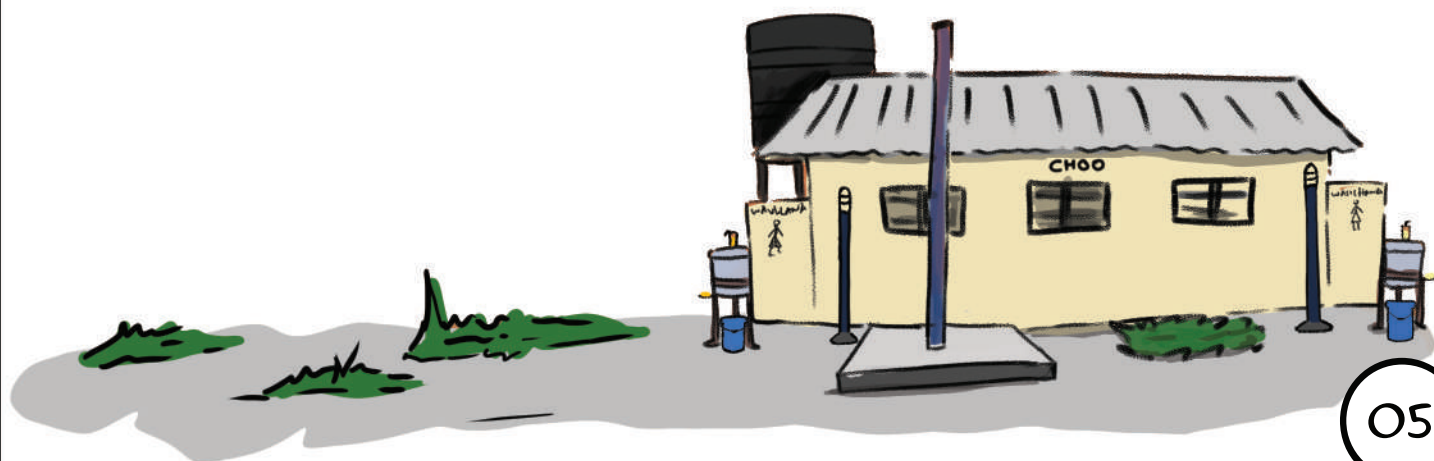

MASWALI YA KUWAONGOZA WANAFUNZI

1. Je, unajua umuhimu wa kutumia choo?

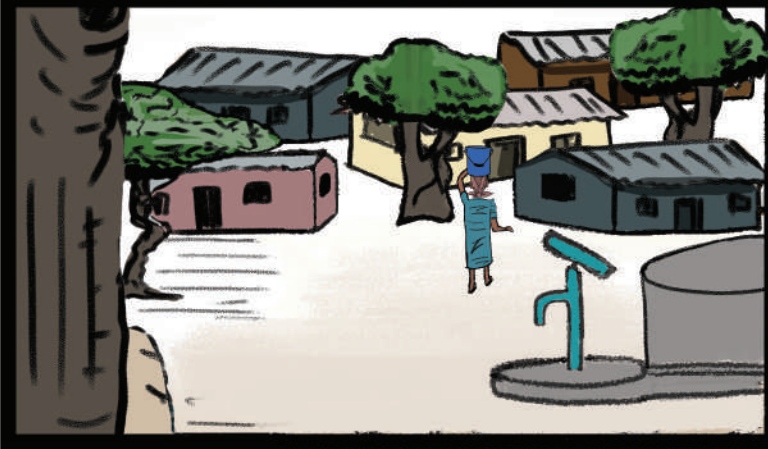
2. Je, Zuri alitakiwa kufanya nini baada ya kujisikia haja?

3. Je, kujisaidia kichakani kuna madhara gani?

LIMUHIMU WA KUCHEMSHA MAJI YA KUNYWA.

MAMA ZURI AKITOKA KUCHOTA MAJI KISIMANI.

WEWE ZURI, ACHA KUNYWA MAJI AMBAYO HAYAJACHEMSHWA

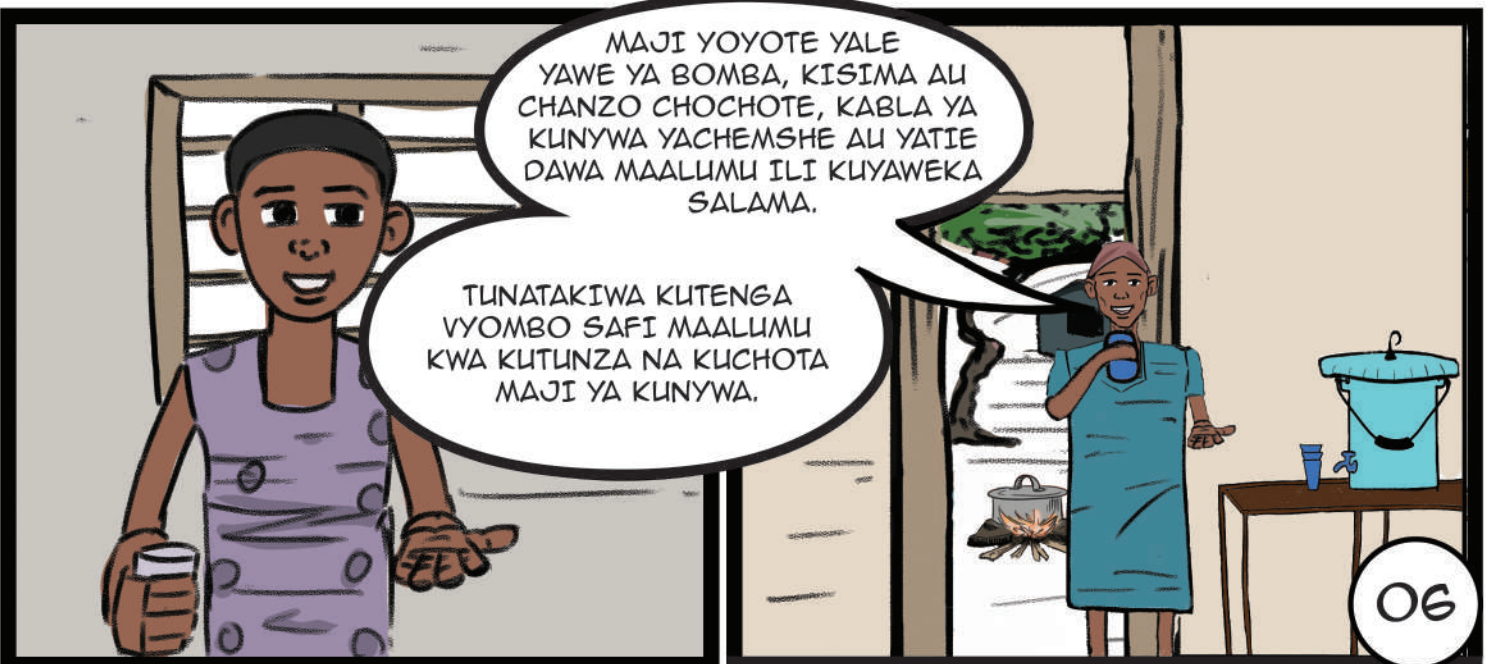
KWANINI MAMA?

LIKINYWA MAJI YASIYOCHEMSHTWA UTAPATA MAGONJWA YA TUMBO NA KUIWEKA AFYA YAKO HATARINI.

MAJI YOYOTE YALE YAWE YA BOMBA, KISIMA AU CHANZO CHOCHOTE, KABLA YA KUNYWA YACHEMSHE AU YATIE DAWA MAALUMU ILI KUYAWEKA SALAMA.

TUNATAKIWA KUTENGA VYOMBO SAFI MAALUMU KWA KUTUNZA NA KUCHOTA MAJI YA KUNYWA.

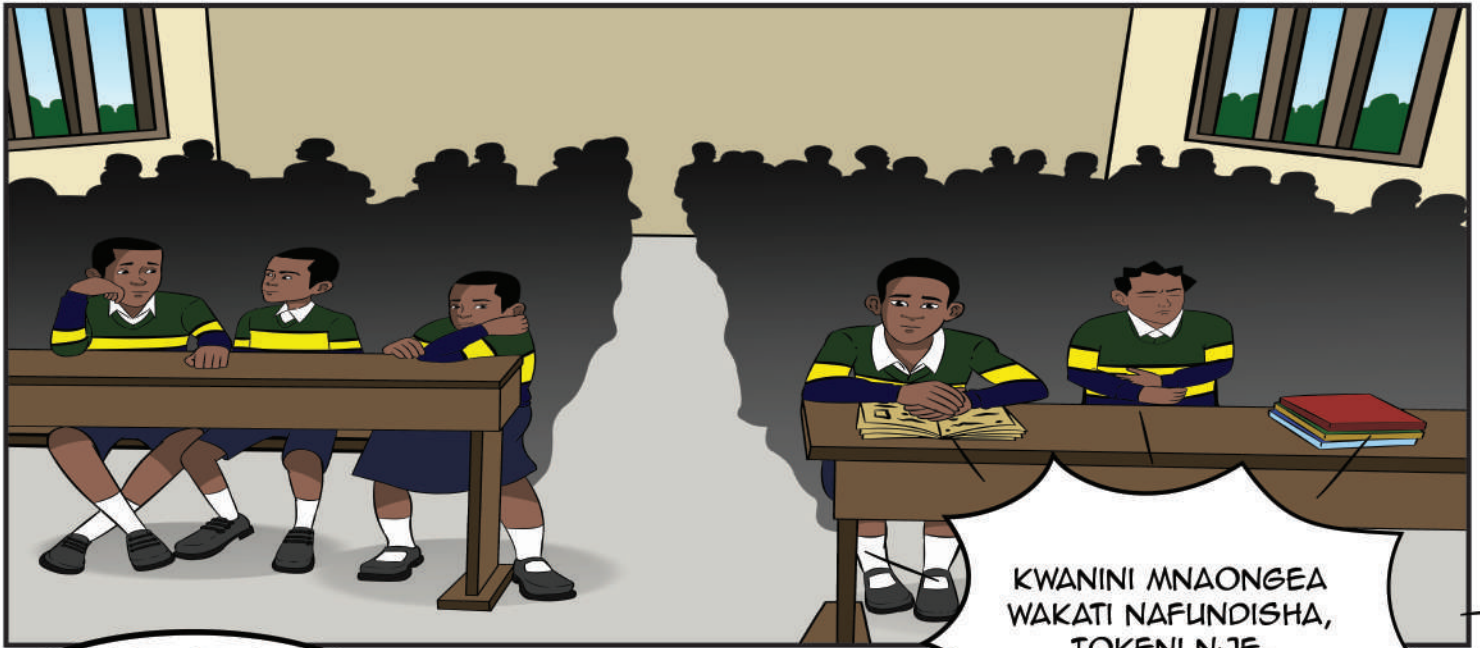
MASWALI YA KUWAONGOZA WANAFUNZI

1. Je, kwanini Mama Zuri alimkataza Zuri kunywa maji ya kwenye pipa?
2. Je, kwanini tunatakiwa kunywa maji safi na salama?
3. Je, kwanini tunatunza maji ya kunywa kwenye vyombo safi?

HEDHI SALAMA.

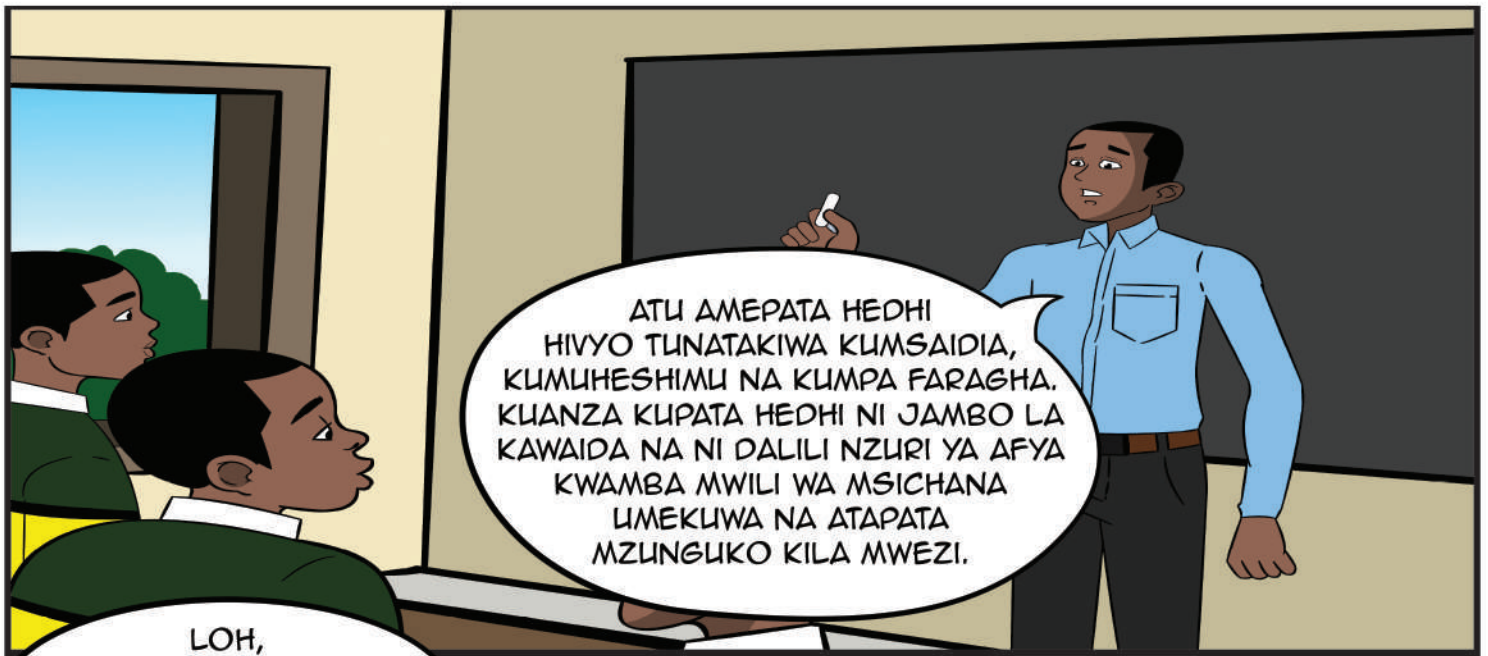
ATU INLIKA
ACHA KULALA,
TUPO DARASANI.

KWANINI MNAONGEA
WAKATI NAFUNDISHA,
TOKENI NJE.

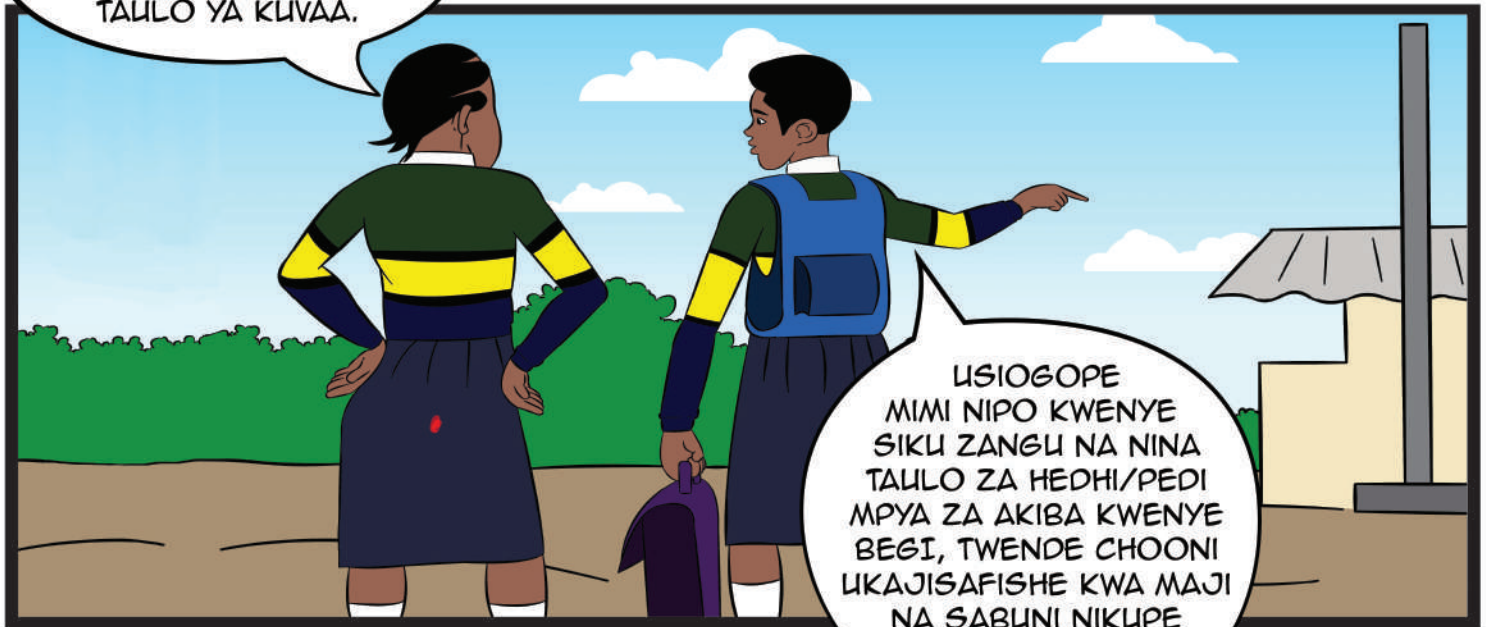
TUMBO
LINAUMA SANAA.

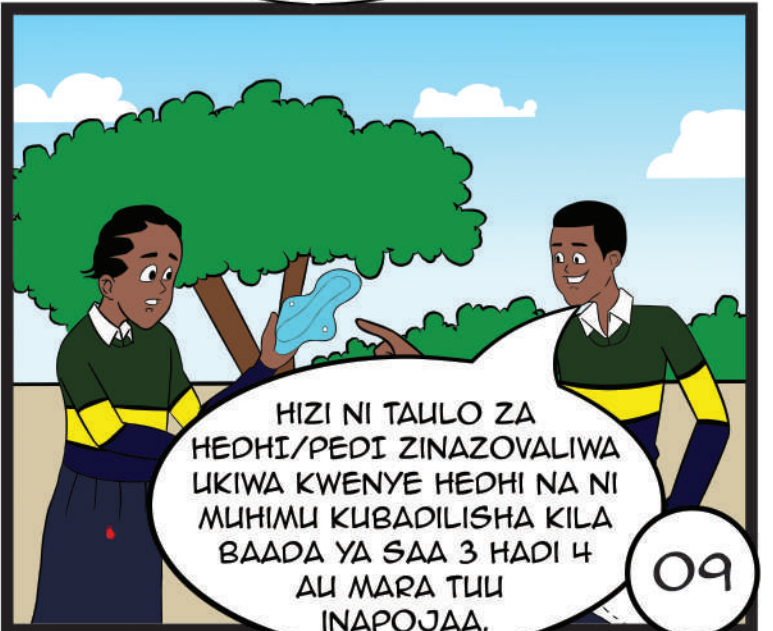

ATU AMEPATA HEDHI
HIVYO TUNATAKIWA KUMSAIDIA,
KUMUHESHIMU NA KUMPA FARAGHA.
KUANZA KUPATA HEDHI NI JAMBO LA
KAWAIDA NA NI DALILI NZURI YA AFYA
KWAMBA MWILI WA MSICHANA
LIMEKUWA NA ATAPATA
MZUNGUKO KILA MWEZI.

LOH,
NIMEPATA HEDHI YANGU
YA KWANZA NA SINA HATA
TAULO YA KUVA.

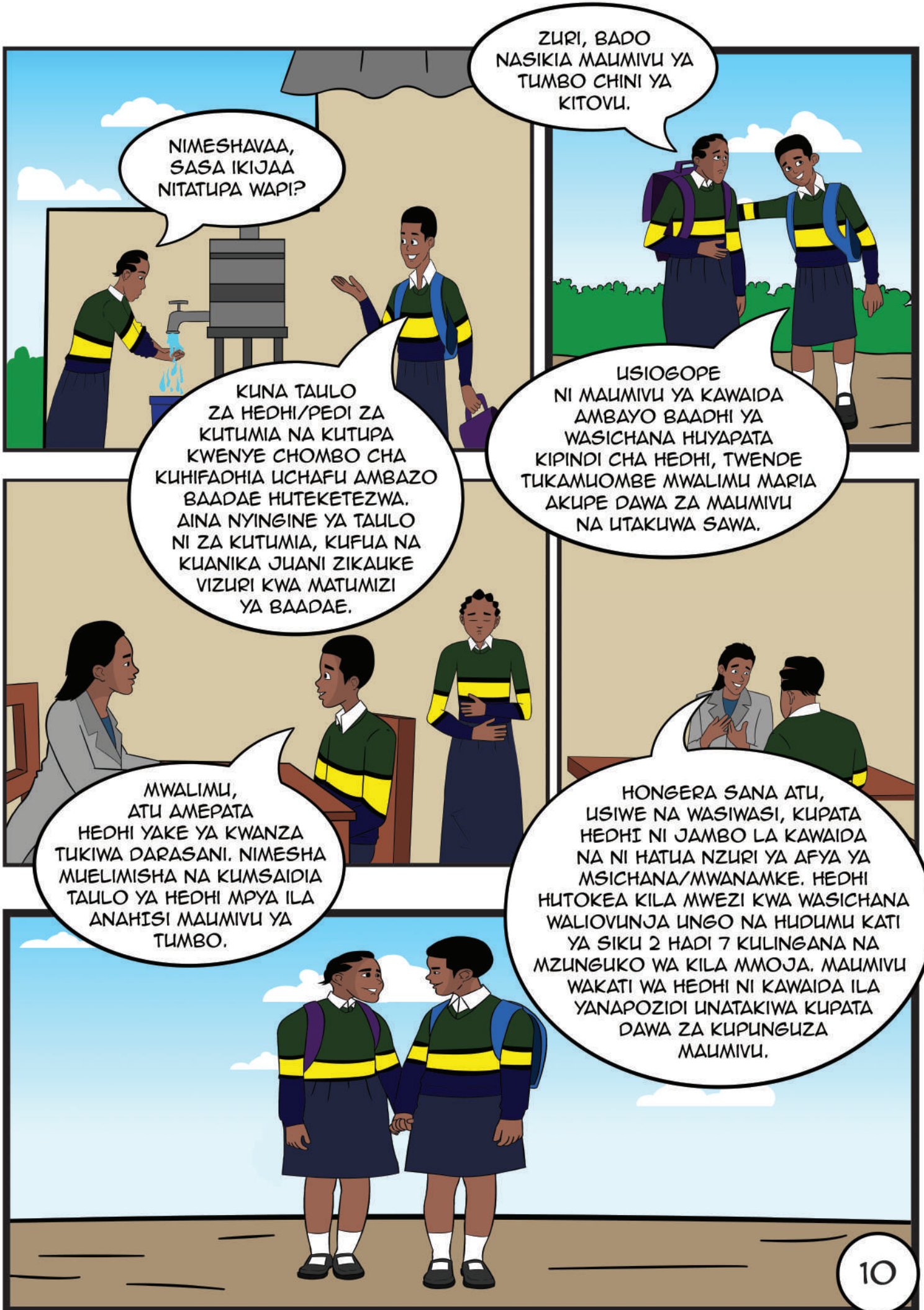

USIOGOPE
MIMI NIPO KWENYE
SIKU ZANGU NA NINA
TAULO ZA HEDHI/PEDI
MPYA ZA AKIBA KWENYE
BEGI, TWENDE CHOONI
LIKAJISAFISHE KWA MAJI
NA SABUNI NIKUPE
TAULO YA ZIADA
LIVAE.

HIZI NI TAULO ZA
HEDHI/PEDI ZINAZOVALIWA
LIKIWA KWENYE HEDHI NA NI
MUHIMU KUBADILISHA KILA
BAADA YA SAA 3 HADI 4
AU MARA TUU
INAPOJAA.

NIMESHAVAA,
SASA IKIJAA
NITATUPA WAPI?

ZURI, BADO
NASIKIA MAUMIVU YA
TUMBO CHINI YA
KITOVU.

KUNA TALLO
ZA HEDHI/PEDI ZA
KUTUMIA NA KUTUPA
KWENYE CHOMBO CHA
KUHFADHIA UCHAFU AMBAZO
BAADAE HUTEKETEZWA.
AINA NYINGINE YA TALLO
NI ZA KUTUMIA, KUFUA NA
KUANIKA JUANI ZIKAUKE
VIZURI KWA MATUMIZI
YA BAADAE.

USIOGOPE
NI MAUMIVU YA KAWAIDA
AMBAYO BAADHI YA
WASICHANA HUYAPATA
KIPINDI CHA HEDHI, TWENDE
TUKAMUOMBE MWALIMU MARIA
AKUPE DAWA ZA MAUMIVU
NA UTAKUWA SAWA.

MWALIMU,
ATU AMEPATA
HEDHI YAKE YA KWANZA
TUKIWA DARASANI. NIMESHA
MUELIMISHA NA KUMSAIDIA
TALLO YA HEDHI MPYA ILA
ANAHISI MAUMIVU YA
TUMBO.

HONGERA SANA ATU,
USIWE NA WASIWASI, KUPATA
HEDHI NI JAMBO LA KAWAIDA
NA NI HATUA NZURI YA AFYA YA
MSICHANA/MWANAMKE. HEDHI
HUTOKEA KILA MWEZI KWA WASICHANA
WALIOVUNJA UNGO NA HUDUMU KATI
YA SIKU 2 HADI 7 KULINGANA NA
MZUNGUKO WA KILA MMOJA. MAUMIVU
WAKATI WA HEDHI NI KAWAIDA ILA
YANAPOZIDI UNATAKIWA KUPATA
DAWA ZA KUPUNGUZA
MAUMIVU.

MASWALI YA KUWAONGOZA WANAFUNZI.

1. Je, msichana hupata hedhi yake ya kwanza akiwa na umri gani?
2. Je, ni kawaida kuumwa tumbo wakati wa hedhi?
3. Je, ni muhimu kubadilisha taulo za hedhi mara ngapi kwa siku?
4. Je, mzunguko wa kawaida wa hedhi ni siku ngapi?

LIMUHIMU WA KLABU YA MAZINGIRA.

SHULENI KWA ZURI.

ZURI, HEBU NJOO HAPA MBELE NIKUTAMBULISHE KWA WENZAKO.

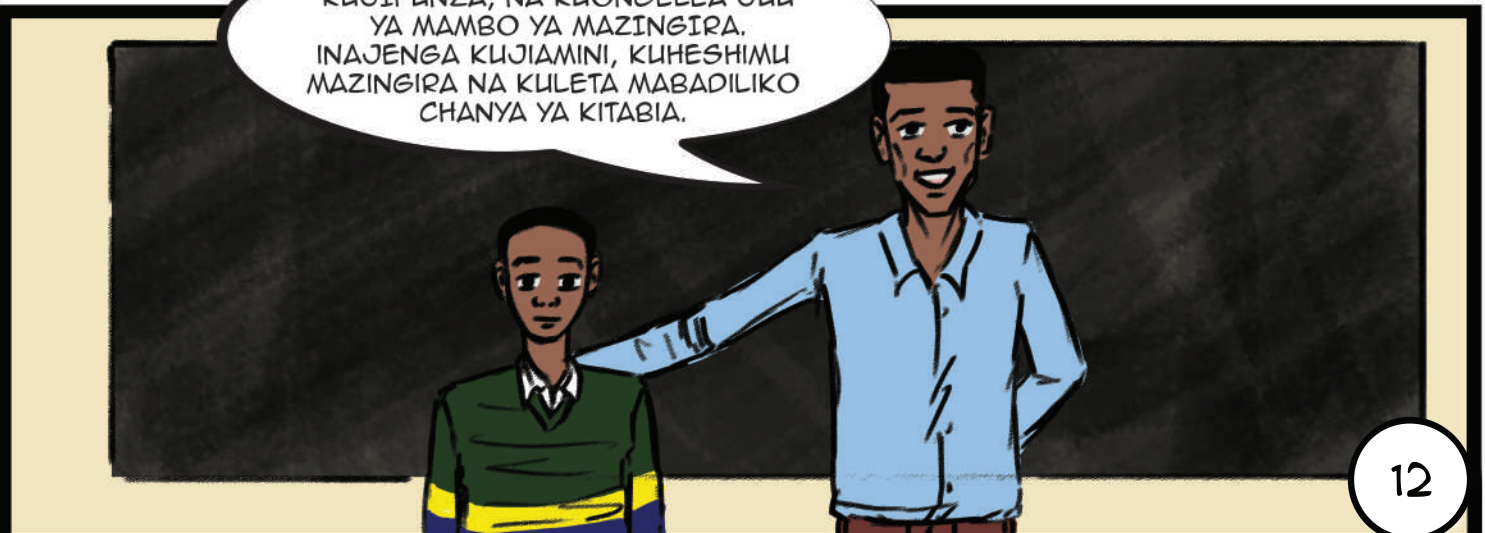

NIMEPOKEA MAPENDEKEZO KUWA ZURI AWE KIONGOZI WA KLABU YA MAZINGIRA. MPENI USHIRIKIANO ILI SHULE IWE SAFI.

NDIO MWALIMU

KLABU HII NI KWA AJILI YA KUJIFUNZA, NA KUONGEELEA JUU YA MAMBO YA MAZINGIRA. INAJENGA KUJAMINI, KUHESHIMU MAZINGIRA NA KULETA MABADILIKO CHANYA YA KITABIA.

MASWALI YA KUWAONGOZA WANAFUNZI

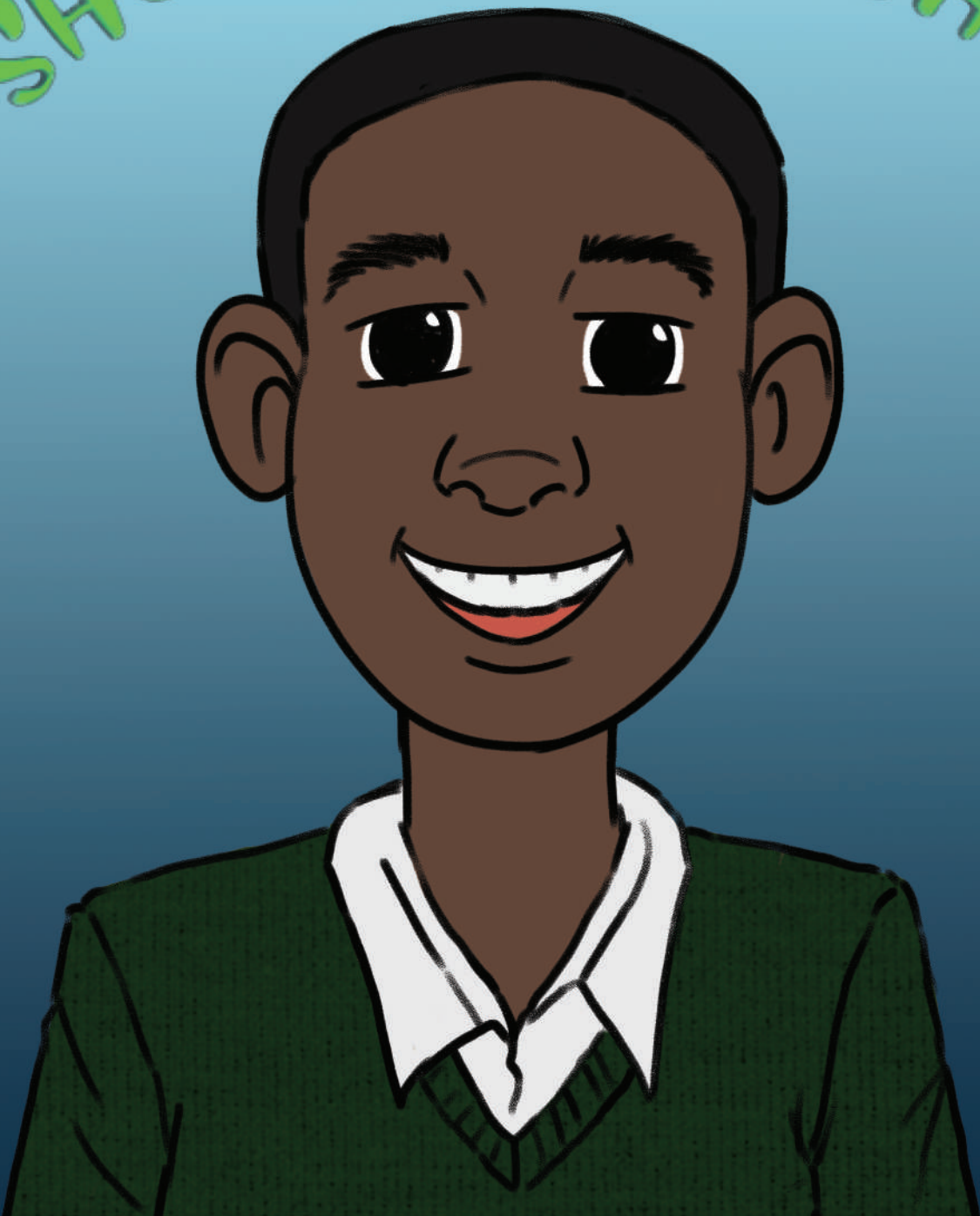
1. Je, shuleni kwenu kuna klabu ya mzingira?
2. Je, inafanya kazi gani?
3. Je, kuna faida gani za kuwa kwenye klabu ya mazingira?

**CLUB YA USAFI
(SWASH CLUB)**

ZURI SHUJAA WA USAFI

KITABU HIKI
KIMETAYARISHWA NA

Mkoa wa Songwe

